

Aan de Vaste kamercommissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
p/a Mevr mw. E.C.E. de Kler
cie.ocw@tweedekamer.nl
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

betreft: digitale geletterdheid i.h.k.v. curriculum.nu

Geachte commissie leden van de Vaste kamercommissie Onderwijs

Graag deel ik met u de visie van de vakvereniging i&i op de doelstellingen van curriculum.nu en het vakgebied digitale geletterdheid.

*Wij zijn een vakvereniging van en voor docenten **I**nformatica **en d**igitale geletterdheid, (i&i). Graag reageren we nogmaals op de voorstellen van curriculum.nu met betrekking tot digitale geletterdheid. Als vakvereniging bepleiten wij de invoering van digitale geletterdheid in het curriculum.*

Hieronder motiveren wij ons pleidooi om te komen tot goed en eigentijds onderwijs met zes punten.

Aan het einde van deze brief geven wij de visie van onze vakvereniging op digitale geletterdheid

1. Pleidooi KNAW

De invoering van digitale geletterdheid in het basis- en voortgezet onderwijs is *urgent* - al in 2012 heeft de KNAW hiervoor gepleit:

Digitale geletterdheid is het vermogen digitale informatie en communicatie verstandig te gebruiken en de gevolgen daarvan kritisch te beoordelen. In de 21e eeuw behoort digitale geletterdheid tot de basisvaardigheden van de ontwikkelde mens. Het is een voorwaarde om te kunnen functioneren in de informatiemaatschappij. Digitale geletterdheid vraagt, net als taalbeheersing en rekenvaardigheid, om een vormingstraject dat iedereen gedurende langere tijd moet doorlopen. Het onderwerp hoort daarom in het onderwijs thuis.

2. Rol digitale technologie in onze samenleving

In de wereld van de leerlingen, van hun huidige privéleven tot hun toekomstige professionele loopbaan, spelen digitale technologie en toepassingen daarvan een grote en nog steeds toenemende rol. Sommige ouders, docenten en scholen nemen nu al actie, en proberen hun kinderen/leerlingen digitaal geletterd te maken. Het doel is dat ze actief met deze technologie en toepassingen kunnen omgaan, en deze kunnen inzetten voor hun eigen doelen.

3. Voorkomen achterstand

Scholen die nu niets doen, zetten hun leerlingen daarmee op achterstand, en vergroten de kans op een "digitale tweedeling" in de maatschappij. Dit lijkt ons zeer onwenselijk: niets doen met betrekking tot digitale geletterdheid is geen optie.

Curriculum.nu is vooral bedoeld voor de scholen en docenten die achter dreigen te raken, en die hun "vrijheid" gebruiken om niets te doen aan digitale geletterdheid.

4. Actueel houden leerdoelen i.p.v. incidentele projecten

Het is belangrijk om nu te beginnen met de invoering van digitale geletterdheid, en om daarna regelmatig de leerdoelen bij te stellen, op basis van de onderwijservaringen en maatschappelijke en technische ontwikkelingen. Het doel is om "volgend jaar (nog) beter onderwijs te geven dan dit jaar". Onderwijsvernieuwing dient in onze visie dan als een voortdurend proces georganiseerd worden, in plaats van de huidige aanpak via eenmalige projecten.

Het advies van de onderwijsraad om een vaste commissie voor het curriculum in te stellen lijkt ons verstandig. Je moet dat aanvullen met een structuur voor vernieuwing in het onderwijs zelf, in samenspraak met de maatschappij. Daarin moet er ruimte zijn voor reflectie, voor constructief debat, en voor experimenten - een ruimte die docenten nu vaak niet hebben door o.a. druk op de financiering en door het docententekort.

5. Curriculum.nu

De voorstellen van curriculum.nu vormen in onze visie een goede eerste stap voor de invoering van digitale geletterdheid.

Het zal nodig zijn om na de invoering van digitale geletterdheid het curriculum geregeld te herzien op basis van ervaringen met de uitvoering en van de technische en maatschappelijke ontwikkelingen. Het is ons inziens belangrijker om het curriculum aan dergelijke ontwikkelingen te kunnen aanpassen dan nu een "perfect curriculum" te ontwikkelen.

Curriculum.nu constateert ons inziens terecht dat digitale geletterdheid alle vakken raakt. Naast een apart vak pleit curriculum.nu voor de integratie van digitale geletterdheid in andere vakken, waar mogelijk en zinvol. Dit stelt hoge eisen aan de digitale geletterdheid van alle docenten: hiervoor zal een significante nascholing nodig zijn.

6. Adequate scholing docenten

Een voorwaarde voor een succesvolle invoering van digitale geletterdheid is de opleiding van gespecialiseerde docenten. De status van informatica als vrijblijvend aan te bieden keuzevak vormt geen goede basis voor een loopbaan als docent.

Informatica is nu een keuzevak in de bovenbouw. Dit betekent dat scholen vrij zijn om dit vak al of niet aan te bieden. Als een school onder druk komt, financieel of door

een tekort aan docenten, dan is zo'n keuzevak vaak het eerste dat sneuvelt. Dat is niet goed voor het vak, en niet voor de loopbaan van de informatica-docent.

Wat de lerarenopleidingen betreft: zij-instromers met hun praktijkervaring zijn erg belangrijk voor het vak en voor de school. Het verkrijgen van een bevoegdheid is voor hen vaak lastig, door een combinatie van regelgeving en praktische zaken, zoals de momenten waarop hun scholing aangeboden wordt. De lerarenopleidingen zijn door hun financiering vaak beperkt in hun flexibiliteit.

Een andere belangrijke voorwaarde is de ruimte die docenten krijgen voor hun verdere ontwikkeling als docent en voor de ontwikkeling van hun onderwijs. Door de grote druk op docenten ontbreekt deze ruimte momenteel.

Hoe ziet vakvereniging i&i digitale geletterdheid?

In de visie van i&i is het doel van Digitale geletterdheid om actief om te kunnen gaan met digitale technologie en toepassingen daarvan, voor eigen doelen, zowel privé als in beroep en maatschappij.

Hierbij staat de rolverdeling tussen mens en computer op het spel: kun je de computer inzetten als professioneel instrument, of worden je taken bepaald of zelfs overgenomen door de computer? ("program or be programmed")

Wat is de mogelijke inhoud van digitale geletterdheid?

Net als bij taalgerichte geletterdheid kun je digitale geletterdheid op verschillende niveaus beheersen: bij een bepaald opleidings- of professioneel niveau behoort een bepaald niveau van Digitale geletterdheid.

Voor het onderwijs in digitale geletterdheid wordt soms met de volgende deelgebieden gewerkt:

- digitale (basis)vaardigheden: om kunnen gaan met de hedendaagse digitale technologie en toepassingen. Daarbij gaat het vooral om die toepassingen die voor het functioneren in de directe omgeving (thuis, op school of op het werk) en voor de directe toekomst van belang zijn. Voor de onderbouw VO gaat dat bijvoorbeeld om toepassingen als tekstverwerking, communicatie en presentatie, spreadsheets, databases en tekenen/vormgeving.
- computational thinking: problemen op kunnen lossen met behulp van computers. Een computer is meer dan een verzameling toepassingen: het is een universeel gereedschap dat je naar je hand kunt zetten en waarmee je je eigen problemen kunt oplossen, ook als daarvoor geen "app" beschikbaar is. Hiervoor is kennis nodig van programmeren en van de fundamentele eigenschappen van computers en digitale technologie. Deze kennis vergemakkelijkt ook het leren werken met toekomstige toepassingen. In steeds meer domeinen van wetenschap en beroep is een dergelijke kennis en vaardigheid van belang, onder meer om verschillende toepassingen te kunnen combineren. Dit geldt ook voor alfa- en gammawetenschappen en voor creatieve beroepen.

- informatievaardigheden: kunnen verwerven, verwerken en communiceren van informatie, met behulp van digitale middelen. Dit begint met "slim zoeken" en bijvoorbeeld het onderzoeken van "fake news" (mediawijsheid), en daarnaast communiceren en presenteren met digitale middelen. Het doen van onderzoek via het web en het zelfstandig leren met behulp van het web zijn vaardigheden die van groot belang zijn in een sterk veranderende wereld.
- invloed van ICT op individu en maatschappij: inzicht in deze invloed, bijvoorbeeld op het gebied van mediawijsheid, privacy, veiligheid (cybersecurity), beïnvloeding, economie en werk, en daarnaar kunnen handelen in de eigen omgeving. Kunnen reflecteren over mogelijke gevolgen voor de toekomst en over ethische en filosofische aspecten.

Wij rekenen op uw steun om samen met ons het onderwijs eigentijds en te laten aansluiten bij de leefwereld van leerlingen in zowel het primair - als het voortgezet onderwijs.

Met vriendelijke groeten en hoogachtend,

Ramon Moorlag
voorzitter vakvereniging i&i
r.moorlag@ieni.org

secretariaat:
Geert Reindersstraat 6
9951 CC WINSUM